

ΠΟΛΕΜΟΣ ΙΣΡΑΗΛ-ΙΡΑΝ: ΓΙΑ ΠΡΩΤΗ ΦΟΡΑ ΠΡΩΤΑΓΩΝΙΣΤΕΙ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΠΟΥ ΔΗΜΙΟΥΡΓΗΘΗΚΕ ΜΕ ΛΟΓΙΣΜΙΚΟ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗ

Μηνιαία αναφορά #49 - δίκτυο ελέγχου γεγονότων του EDMO

Δημοσιεύθηκε στις 16 Ιουλίου 2025

Η ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΙΣΡΑΗΛ - ΙΡΑΝ ΗΤΑΝ ΤΟ ΒΑΣΙΚΟ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΟ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Οι 31 οργανισμοί* του δικτύου ελέγχου γεγονότων του EDMO, οι οποίοι συνεισέφεραν στοιχεία για την εν λόγω αναφορά, δημοσίευσαν συνολικά 1,502 άρθρα fact-checking μέσα στον Ιούνιο του 2025. Από αυτά τα άρθρα, 212 (14%) σχετικά με τον πόλεμο μεταξύ Ισραήλ και Ιράν**, 147 (10%) αφορούσαν παραπληροφόρηση σχετικά με την Ουκρανία, 82 (5%) παραπληροφόρηση για τη μετανάστευση, 77 (5%) παραπληροφόρηση σχετική με την ΕΕ, 77 (5%) παραπληροφόρηση σχετικά με την COVID-19, 77 (5%) παραπληροφόρηση σχετικά με την κλιματική αλλαγή, 51 (3%) παραπληροφόρηση σχετικά με την Γάζα και το Ισραήλ και 14 (1%) παραπληροφόρηση κατά της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας και θεμάτων που αφορούσαν έμφυλα ζητήματα.

Το βασικότερο θέμα στο οποίο επικεντρώθηκε η παραπληροφόρηση τον Ιούνιο ήταν ο 12ήμερος πόλεμος μεταξύ Ισραήλ και Ιράν, που παράλληλα οδήγησε σε σημαντική αύξηση του ψευδούς περιεχομένου που δημιουργήθηκε από τεχνητή νοημοσύνη. Σε συνέχεια των τάσεων των προηγούμενων μηνών, ο πόλεμος στην Ουκρανία συνέχισε επίσης να προσελκύει μεγάλο ενδιαφέρον, συγκεντρώνοντας το 10% του συνόλου των ψευδών ισχυρισμών. Αντίθετα, παρατηρήθηκε μείωση των ψευδών ειδήσεων σχετικά με την Ευρωπαϊκή Ένωση και την COVID-19, καθώς και για την δράση του Ισραήλ στην Γάζα, κάτι που πιθανότατα οφείλεται στη στροφή του ενδιαφέροντος προς τον πόλεμο με το Ιράν.

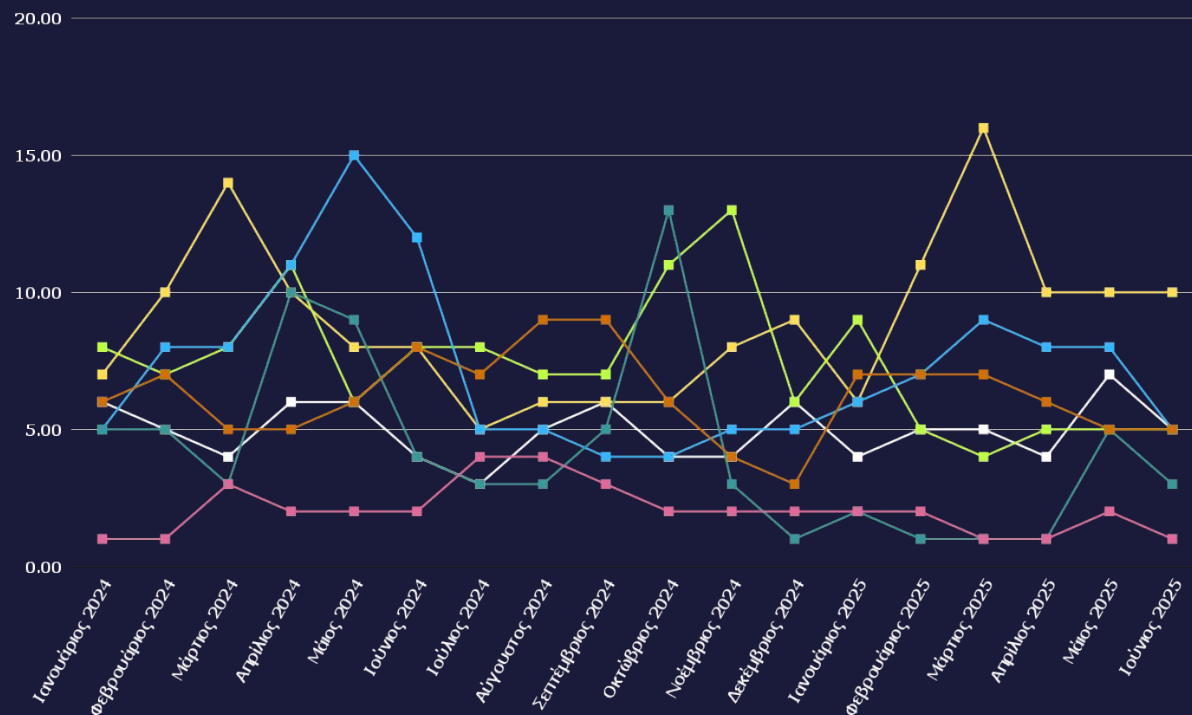
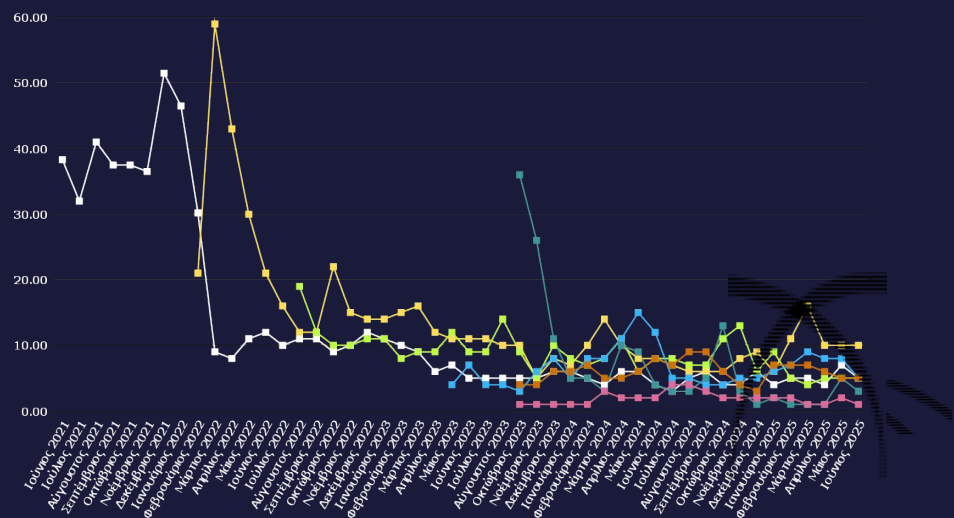
Τα ποσοστά της παραπληροφόρησης που αφορούν τα υπόλοιπα θέματα που παρακολουθούνται από τις μηνιαίες αναφορές παρέμειναν σταθερά ή παρουσίασαν μικρές μόνο διακυμάνσεις.

** Οργανισμοί που συνέβαλαν στην παρούσα έκθεση: 15min, AFP, APA-Faktencheck, CORRECTIV, Delfi, Demagog.cz, Demagog.pl, Demagog.sk, Deutsche Welle, dpa, EFE Verifica, Ellinika Hoaxes, Facta/Pagella Politica, Faktabaari, Faktisk.no, Funky Citizens, Greece Fact Check, INFOVERITAS, Källkritikbyrå, Knack, Lakmusz, Maldita.es, Medizin-transparent.at, Newtral, Oštro, Polígrafo, Pravda Association, Re:Baltica, The Journal, VerificaRTVE, Verificat.*

*** Καθώς τα δεδομένα καταγράφηκαν μόνο για τον μήνα του Ιουνίου, αυτή η κατηγορία δεν συμπεριλαμβάνεται στο σχετικό διάγραμμα*

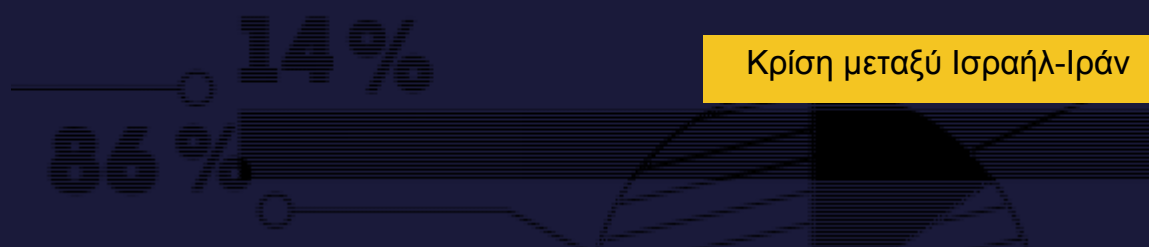

% ποσοστό παραπληροφόρησης από το σύνολο που σχετίζεται με τα εξής θέματα

ΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΙΡΑΝ – ΚΥΡΙΑ ΑΦΗΓΗΜΑΤΑ

Λόγω της εκτεταμένης κάλυψης του 12ήμερου πολέμου μεταξύ Ισραήλ και Ιράν από τα διεθνή μέσα ενημέρωσης, οι παραπλανητικές αφηγήσεις τον Ιούνιο επικεντρώθηκαν κυρίως σε αυτό το θέμα. Σύμφωνα με αναφορές από τους Ιρανούς fact-checkers του Factnameh (μέλος του IFCN) και στοιχεία που συγκέντρωσε στην Ευρώπη το EDMO, οι περισσότερες ψευδείς ιστορίες στόχευαν στην υπερβολή των συνεπειών των αντιποίνων του Ιράν κατά του Ισραήλ, ενισχύοντας έτσι την κρατική προπαγάνδα του Ιράν. Ένας ισχυρισμός που διαδόθηκε ευρέως στην ΕΕ ήταν η υποτιθέμενη κατάρριψη ενός ισραηλινού μαχητικού F-35 από το Ιράν, κάτι που μέχρι σήμερα παραμένει αβάσιμο και έχει διαψευστεί από το Ισραήλ. Παράλληλα, κυκλοφόρησαν βίντεο που δημιουργήθηκαν μέσω τεχνητής νοημοσύνης και υποτίθεται πως έδειχναν την καταστροφή του αεροδρομίου Μπεν Γκουριόν στο Τελ Αβίβ. Αντίστοιχα, κυκλοφόρησε αρκετό ψηφιακά κατασκευασμένο υλικό που παρουσίαζε σκηνές καταστροφής στις πόλεις του Τελ Αβίβ και της Χάιφα, καθώς και ένα παλαιότερο βίντεο που υποτίθεται πως έδειχνε την επίθεση του Ιράν στα κεντρικά γραφεία της Μοσάντ.

Άλλοι ψευδείς ισχυρισμοί εστίαζαν στις επιθέσεις του Ισραήλ εναντίον του Ιράν, όπως για παράδειγμα ότι Ιρανοί πολίτες γιόρταζαν δήθεν τις επιθέσεις αυτές, αλλά και ένα κατασκευασμένο βίντεο που παρουσίαζε έκρηξη στη φυλακή Εβίν της Τεχεράνης. Τέλος, μια πολύ διαδεδομένη ψευδής ιστορία (δείτε τη διαφάνεια αρ.7) αφορούσε τον πρωθυπουργό του Ισραήλ, Μπενιαμίν Νετανιάχου, σύμφωνα με την οποία, μετά τους βομβαρδισμούς κατά του Ιράν, διέφυγε στην Ελλάδα.

ΚΡΙΣΗ ΜΕΤΑΞΥ ΙΣΡΑΗΛ ΚΑΙ ΙΡΑΝ – ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ

Η διακίνηση ψευδούς περιεχομένου σχετικά με τη σύγκρουση Ισραήλ-Ιράν χαρακτηρίστηκε από πρωτοφανή χρήση της τεχνητής νοημοσύνης, οδηγώντας σε ρεκόρ ΑΙ-generated περιεχομένου, σύμφωνα με τα στοιχεία του EDMO, αγγίζοντας το 10% (βλ. διαφάνεια αρ.7). Συγκεκριμένα, τα βίντεο για αυτήν την κρίση που δημιουργήθηκαν μέσω ΑΙ ήταν το πιο ευρέως διαδεδομένο είδος περιεχομένου που εντόπισαν οι ευρωπαϊκοί οργανισμοί fact-checking του EDMO τον Ιούνιο (βλ. διαφάνεια αρ.8). Δεν έχει αποσαφηνιστεί ακόμα πλήρως ο λόγος αυτής της εντυπωσιακής αύξησης, αλλά πιθανώς οφείλεται στη μεγάλη διαθεσιμότητα και στο χαμηλό κόστος της τεχνολογίας που επιτρέπει τη δημιουργία ιδιαίτερα ρεαλιστικών βίντεο μέσω ΑΙ. Επιπλέον, η έλλειψη αυθεντικού υλικού, εν μέρει λόγω του αιτήματος του Ισραήλ να μην κοινοποιούνται εικόνες από τις πληγείσες περιοχές, ενδέχεται να συνέβαλε στη διάδοση ψευδών εικόνων.

Η χρήση της τεχνητής νοημοσύνης αποτελεί μια νέα τακτική στη διάδοση ψευδών ειδήσεων που σχετίζονται με πολέμους. Πριν τη διάδοση εικόνων ΑΙ, οι ψευδείς ιστορίες για πολεμικές συγκρούσεις προέρχονταν κυρίως από εικόνες και βίντεο που είχαν αποκοπεί από το αρχικό τους πλαίσιο. Παρότι το ΑΙ κερδίζει έδαφος, αυτή η μέθοδος (χρήση εικόνων και βίντεο άσχετων με το εκάστοτε εξεταζόμενο περιστατικό) χρησιμοποιήθηκε επίσης και στην περίπτωση των επιθέσεων μεταξύ Ισραήλ και Ιράν, ενώ κυκλοφόρησαν στο διαδίκτυο και βίντεο από άλλες συγκρούσεις ή γεγονότα. Μια άλλη ευρέως διαδεδομένη τακτική ήταν η χρήση εικόνων CGI (ψηφιακών γραφικών) από πολεμικά βιντεοπαιχνίδια, κάτι που συνέβη και πρόσφατα με το βίντεο που έδειχνε την υποτιθέμενη κατάρριψη ενός ισραηλινού F-35.

ΟΙ ΕΠΑΝΑΛΑΜΒΑΝΟΜΕΝΕΣ ΕΞΑΡΣΕΙΣ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΓΙΑ ΤΗ ΣΥΓΚΡΟΥΣΗ ΣΤΗΝ ΟΥΚΡΑΝΙΑ

Ο πόλεμος στην Ουκρανία παραμένει ένα από τα βασικότερα θέματα της παραπληροφόρησης, με συνεχείς προσπάθειες ενίσχυσης της αφήγησης ότι ο πρόεδρος Βολοντίμιρ Ζελένσκι είναι διεφθαρμένος και ότι δήθεν υπεξαιρεί τη δυτική οικονομική βοήθεια προς προσωπικό του όφελος. Τον Ιούνιο κυκλοφόρησε μια ψευδής ιστορία που ισχυριζόταν πως ο Ζελένσκι αγόρασε ένα πολυτελές διαμέρισμα στον ουρανοξύστη Μπουρτζ Χαλίφα του Ντουμπάι ως δώρο για τη μητέρα του. Μια άλλη αξιοσημείωτη περίπτωση ήταν ένας υποτιθέμενος «έλεγχος γεγονότων» από το Global Fact-Checking Network (GFCN), μια ρωσική ένωση ομάδων οι οποίες αυτοπροσδιορίζονται ως οργανισμοί fact-checking. Η εν λόγω ένωση αμφισβήτησε τους ισχυρισμούς του BBC σχετικά με τη συστηματική κατάσχεση ουκρανικών περιουσιών στη Μαριούπολη, υποστηρίζοντας πως αυτές οι κατασχέσεις ήταν νόμιμες βάσει του διεθνούς δικαίου λόγω των δημοψηφισμάτων του 2022 – αν και αυτά πραγματοποιήθηκαν υπό ρωσική στρατιωτική πίεση και δεν διαθέτουν διεθνή νομιμότητα.

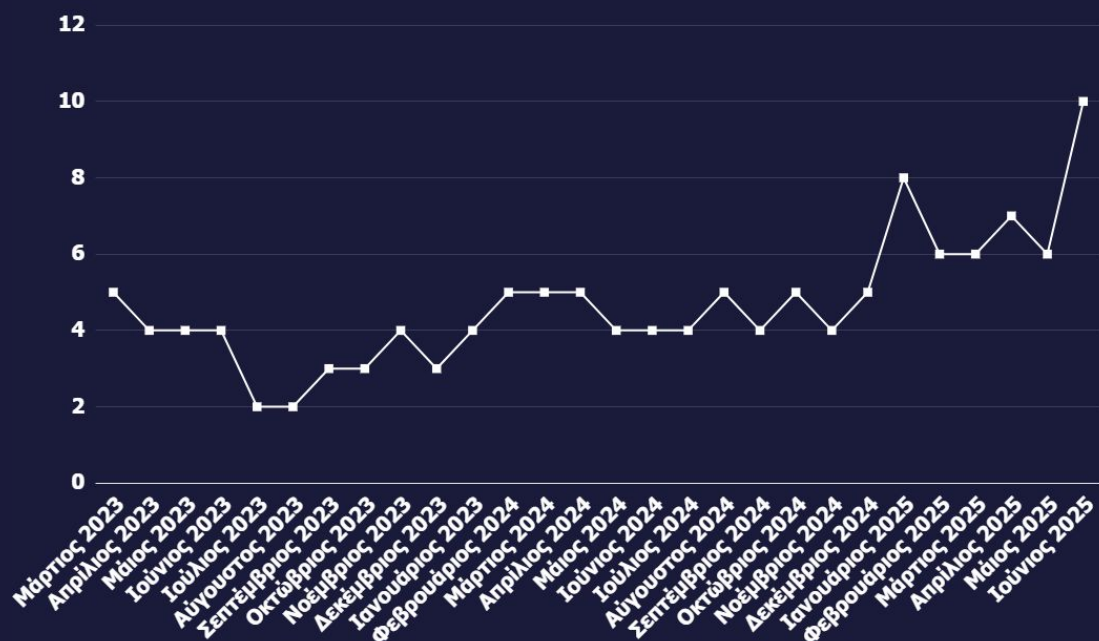

Μετά την ακύρωση των προεδρικών εκλογών στη Ρουμανία τον Δεκέμβριο του 2024, ο Γάλλος πρόεδρος Εμανουέλ Μακρόν ήταν από τους πλέον έντονους Ευρωπαίους ηγέτες που κατήγγειλαν τη ρωσική ανάμειξη. Στις εκλογές που ακολούθησαν τον Μάιο του 2025, ο ακροδεξιός Ρουμάνος ηγέτης Τζορτζ Σιμεόν κατηγόρησε τον Μακρόν για παρέμβαση και χειραγώγηση. Στον απόηχο αυτής της αφήγησης, τα διαδικτυακά μέσα στην Ρουμανία γέμισαν με ψευδείς ιστορίες εναντίον της Γαλλίας. Ανάμεσα σε αυτές ήταν ο ισχυρισμός ότι η νεοεκλεγείσα ρουμανική κυβέρνηση πούλησε στη Γαλλία την κρατική ενεργειακή εταιρεία Hidroelectrica, καθώς και μια ιστορία σύμφωνα με την οποία η Γαλλία νομιμοποίησε την παιδοφιλία και την αιμομιξία.

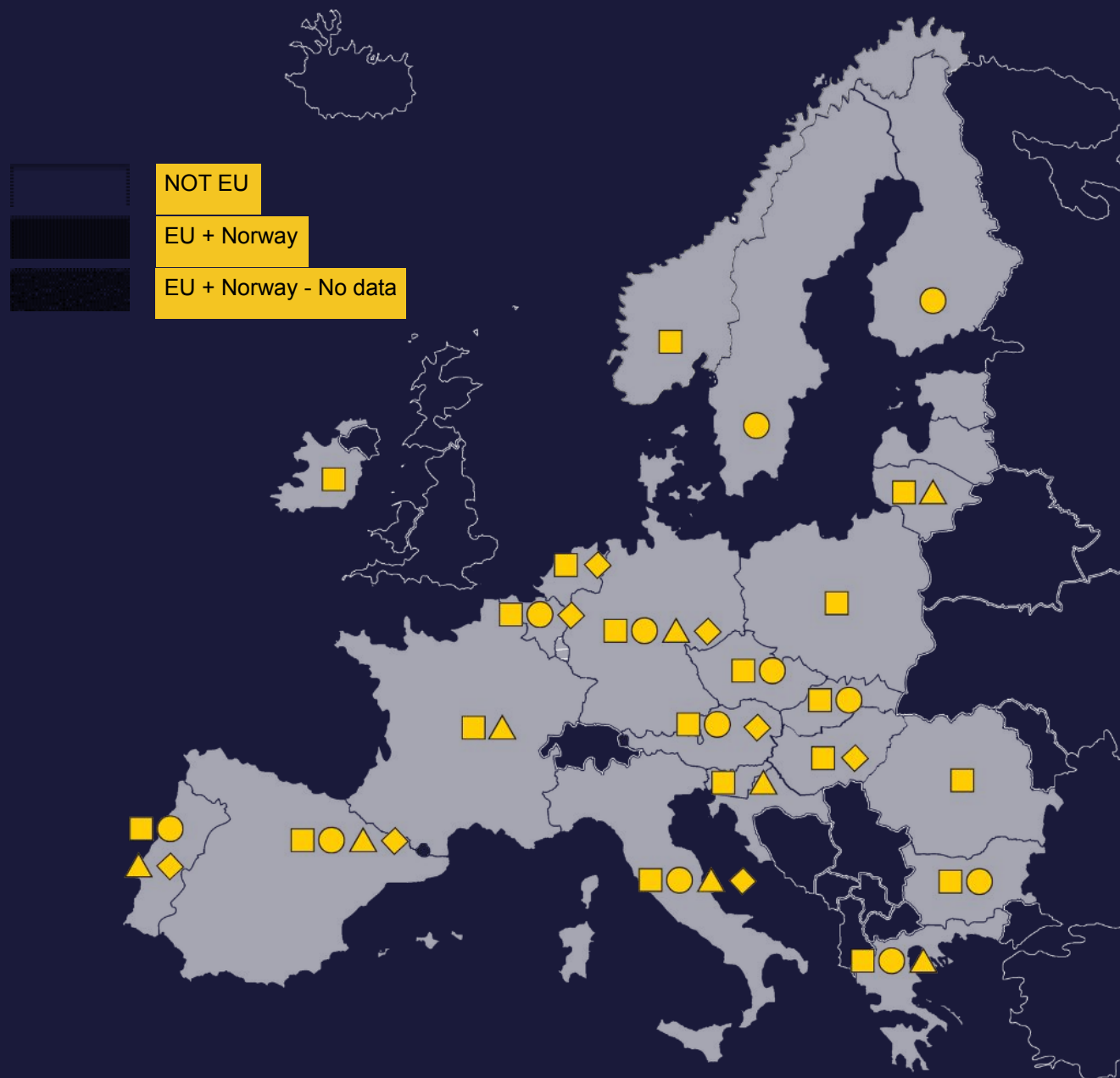
ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗ ΜΕ ΤΗ ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΗΤΗΣ ΝΟΗΜΟΣΥΝΗΣ

Το ποσοστό παραπληροφόρησης με χρήση υλικού που δημιουργήθηκε με λογισμικό ΑΙ αυξήθηκε σημαντικά τον Ιούνιο σημειώνοντας ένα πρωτοφανές ρεκόρ. Από τα 1,502 άρθρα ελέγχου γεγονότων, τα 147 αφορούσαν τη χρήση αυτής της τεχνολογίας στο πλαίσιο παραπληροφόρησης, αντιπροσωπεύοντας το 10% του συνόλου.

Η αύξηση του περιεχομένου που δημιουργήθηκε από ΑΙ (βλ. διαφάνεια αρ.4) οφείλεται κυρίως στη σύγκρουση Ισραήλ-Ιράν. Ωστόσο, διαδόθηκαν και άλλοι ψευδείς ισχυρισμοί με εικόνες και βίντεο ΑΙ, όπως η ευρέως διαδεδομένη εικόνα της Γκρέτα Τούνμπεργκ να πίνει κοκτέιλ πάνω στο σκάφος Μαντλίν το οποίο προσπάθησε να μεταφέρει προμήθειες στην Γάζα (βλ. διαφάνεια αρ.8) και το ψευδές περιεχόμενο που παρουσίαζε δήθεν ερωτική σχέση μεταξύ των προέδρων Γαλλίας και Ουκρανίας. Στη Λετονία, deepfakes, τα οποία παρουσιάζονταν ψευδώς ως πραγματικό υλικό της κρατικής τηλεόρασης της χώρας, εμφάνισε γνωστούς γιατρούς να ισχυρίζονται ότι τα εμβόλια για την COVID-19 σκότωσαν κόσμο και προκάλεσαν τρομερές παρενέργειες.

ΟΙ 4 ΨΕΥΔΕΙΣ ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΜΕ ΤΗΝ ΠΙΟ ΕΥΡΕΙΑ ΚΥΚΛΟΦΟΡΙΑ ΣΤΗΝ ΕΥΡΩΠΑΙΚΗ ΕΝΩΣΗ ΤΟΝ ΜΑΙΟ, ΜΕ ΒΑΣΗ ΤΙΣ ΑΝΑΦΟΡΕΣ ΟΡΓΑΝΙΣΜΩΝ ΕΛΕΓΧΟΥ ΓΕΓΟΝΟΤΩΝ ΗΤΑΝ:

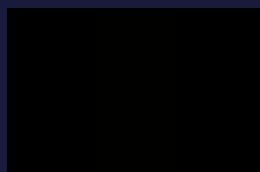
- Βίντεο ΑΙ για τη σύγκρουση Ισραήλ-Ιράν
- ΑΙ εικόνα της Γκρέτα Τούνμπεργκ να πίνει κοκτέιλ στο πλοίο Μαντλίν το οποίο προσπάθησε να μεταφέρει προμήθειες στην Γάζα
- Η υποτιθέμενη διαφυγή Νετανιάχου στην Ελλάδα
- ◆ Παραπληροφόρηση σχετικά με διαμαρτυρίες κατά της Υπηρεσίας Μετανάστευσης και Τελωνειακής Επιβολής των Ηνωμένων Πολιτειών (ICE) στο Λος Άντζελες (π.χ. ότι ήταν στημένες)

ΟΙ ΠΙΟ ΣΗΜΑΝΤΙΚΕΣ ΕΠΙΒΕΒΑΙΩΜΕΝΕΣ ΠΕΡΙΠΤΩΣΕΙΣ ΠΑΡΑΠΛΗΡΟΦΟΡΗΣΗΣ ΣΕ ΕΘΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

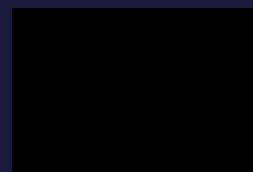
Η ρουμανική κυβέρνηση
πούλησε τη δημόσια εταιρεία
ενέργειας Hidroelectrica στη
Γαλλία.

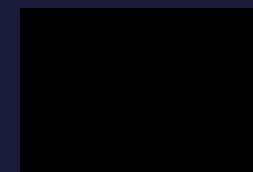
Η βίαιη επίθεσή
εναντίον ηθοποιού
στη Λισαβόνα έγινε
από άτομο καταγωγής
Νεπάλ, που δεν
σχετίζεται με την
ακροδεξιά.

Η πόλη της Ουτρέχτης
σχεδιάζει να απαγορεύσει την
ιδιοκτησία ιδιωτικών
αυτοκινήτων, εφαρμόζοντας
μία πολιτική που προωθείται
από το Παγκόσμιο
Οικονομικό Φόρουμ (WEF).

Η κυβέρνηση της Τσεχίας
σχεδιάζει να χορηγήσει
υψηκοότητα σε 2.5
εκατομμύρια Σουδήτες
Γερμανούς, με σκοπό να
κερδίσει τις επερχόμενες
εκλογές.

ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Οι πληροφορίες που περιέχονται σε αυτή την αναφορά συλλέχθηκαν μέσω ερωτηματολογίου το οποίο στάλθηκε στους οργανισμούς ελέγχου γεγονότων οι οποίοι είναι μέλη του δικτύου ελέγχου γεγονότων του EDMO (<https://edmo.eu/fact-checking-community/>).

Περίοδος αναφοράς: 1-30 Ιουνίου 2025. Αριθμός απαντήσεων: 31

Βασικοί ελεγκτές της αναφοράς: Enzo Panizio, Lucia Bertoldini και Tommaso Canetta, Pagella Politica/Facta.

Για περισσότερες πληροφορίες: t.canetta@pagellapolitica.it.

Το EDMO έχει λάβει χρηματοδότηση από την Ευρωπαϊκή Ένωση με αριθμό σύμβασης: LC-01935415